

Svobodný přístup k informacím

Miroslav Jurman

Právní informatika

FF MU

19. 3. 2016

Základní údaje

- Zákon o přístupu k informacím o životním prostředí (č. 123/1998 Sb.)
- Zákon o svobodném přístupu k informacím (č. 106/1999 Sb.)
- Zákon má základ v čl. 17 odst. 4 a 5 Listiny :
 - *(4) Svobodu projevu a právo vyhledávat a šířit informace lze omezit zákonem, jde-li o opatření v demokratické společnosti nezbytná pro ochranu práv a svobod druhých, bezpečnost státu, veřejnou bezpečnost, ochranu veřejného zdraví a mravnosti.*
 - *(5) Státní orgány a orgány územní samosprávy jsou povinny přiměřeným způsobem poskytovat informace o své činnosti. Podmínky a provedení stanoví zákon.*
- Čl. 35 odst. 2 Listiny:
 - *Každý má právo na včasné a úplné informace o stavu životního prostředí a přírodních zdrojů.*

Povinné subjekty (§ 2 106/99)

- Subjekty s úplnou informační povinností
 - Státní orgány
 - Územní samosprávné celky a jejich orgány
 - Veřejné instituce
- Subjekty s částečnou informační povinností
 - Pouze v rozsahu, v němž jim zákon svěřil rozhodování o právech, právem chráněných zájmech a povinnostech osob v oblasti veřejné správy

Povinné subjekty

změny ve vymezení povinných subjektů:

původně „*státní orgány a orgány územní samosprávy*“, pak „*státní orgány a orgány územní samosprávy a veřejné instituce hospodařící s veřejnými prostředky*“, nyní „*státní orgány, územní samosprávné celky a jejich orgány a veřejné instituce*“

Veřejné instituce

- Státní podniky: nález Ústavního soudu ze dne 24. 1. 2007, sp. zn. I. ÚS 260/06 „I. Mezi relevantní hlediska pro určení, zda se při poskytování informací podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, jedná o instituci veřejnou či soukromou, patří nejen způsob vzniku a zániku instituce (z pohledu přítomnosti či nepřítomnosti soukromoprávního úkonu), ale také hledisko osoby zřizovatele (z pohledu toho, zda je zřizovatelem instituce jako takové stát či nikoli), subjekt vytvářející jednotlivé orgány instituce (z pohledu, zda dochází ke kreaci orgánů státem či nikoli), existence či neexistence státního dohledu nad činností instituce a konečně veřejný nebo soukromý účel instituce.

Povinné subjekty dle 123/98

- správní úřady, organizační složky a ÚSC
- FO a PO vykonávající veřejnou správu
- FO a PO zřízené nebo pověřené subjekty ad výše za účelem poskytování služeb, které ovlivňují stav složek ŽP

Poskytování informací

- **Poskytnutím na žádost**
 - Ve formátu a jazyce dle žádosti, včetně metadat
 - Preference elektronické komunikace (prostý e-mail)
 - Způsob – nově v § 4a: e-mail, listina, kopie, datový soubor, nahlédnutí, sdílení
- **Zveřejněním**
 - Ve všech formátech a jazycích v nichž byla vytvořena
 - elektronicky též v dostupném formátu

Zveřejňování informací

- Informace zveřejněné a zpřístupněné ze zákona
- Informace zveřejněné v návaznosti na jejich poskytnutí na žádost
- Aktivní zveřejňování (zejm. u životního prostředí – politiky, koncepce, plány atd.)
- Dostupnost veřejných registrů na internetu (obchodní rejstřík, katastr nemovitostí)

Omezení práva na informace

- Ochrana utajovaných informací
- Ochrana osobních údajů
- Ochrana obchodního tajemství
- Ochrana důvěrnosti majetkových poměrů
- Personální a vnitřní předpisy, podklady pro kontrolu
- nutno rozlišovat povinné odepření a možné odepření
- Pokud to lze, informace se poskytne za vyloučení odůvodněně odepřené části
- právo odepření trvá pouze po dobu, po kterou trvá důvod odepření

Další omezení

- Nebude poskytnuta informace o:
 - Probíhajícím trestním řízením
 - Rozhodovací činnosti soudů, s výjimkou pravomocných rozsudků (*rozhodnutí*)
 - Plnění úkolů zpravodajských služeb
 - Kontrolách NKÚ či činnosti ministerstva vnitra při boji proti legalizaci výnosů z trestné činnosti

Jak se k informacím dostat?

- Žádost o informace
- Postup při podávání a vyřizování
- Odkaz na zveřejněnou informaci
- Rozhodnutí o odmítnutí
- Odvolání
- Soudní přezkum
- Stížnost na postup při vyřizování*

* Neplatí pro 123/98

Žádost o informace

- Možno podat ústně, písemně i elektronicky
- Pokud nejsem s odpovědí na ústně podanou žádost spokojen(a), musím podat žádost písemně
- Pravidla dále uvedená platí pro žádosti písemné (včetně elektronických)

Postup při podávání a vyřizování

- Žádost je podána dnem, kdy ji obdržel úřad
- Aby se jednalo o žádost podle inf. zákona, musí z ní být zřejmé:
 - Od koho chci informaci
 - Že chci inf. na základě zákona 106/99*
 - Kdo jsem (jméno a příjmení, datum narození, adresa; příp. identifikace právnické osoby)
- Elektronicky na el. podatelnu – pokud existuje (byla zveřejněna)*

Postup při podávání a vyřizování

- Úřad po obdržení žádosti
 - Vyzve žadatele k doplnění či upřesnění žádosti (lhůta 7 dnů, žadatel musí reagovat do 30 dnů)
 - Pokud není žádost doplněna, upřesněna nebo se požadované inf. nevztahují k působnosti úřadu, žádost je odmítnuta (u 123/98 upuštěno od vyřizování)
 - Odkáže na zveřejněnou informaci
 - Informace poskytne
 - O postupu při poskytování se pořizuje záznam

Odkaz na zveřejněnou informaci

- Pokud dotaz směřuje k informaci, jež byla zveřejněna ze zákona nebo v návaznosti na dřívější žádost
- Úřad co nejdříve (do 7 dnů) sdělí žadateli údaje umožňující vyhledání a získání inf.
- Pokud žadatel trvá na poskytnutí infce, úřad mu ji poskytne

Lhůty k poskytnutí informace

- 15 dní (106/99) x 30 dní (123/98)
- Lze prodloužit ze závažných důvodů maximálně o 10 (106/99) x 30 (123/98) dnů
- Žadatel musí být o prodloužení a důvodech včas informován
- Závažné důvody jsou:
 - Pokud jsou inf. v jiných úřadovnách
 - Inf. jsou vzájemně oddělené
 - Konzultace mezi složkami úřadu

Rozhodnutí o odmítnutí

- Pokud není žádosti vyhověno (i z části), musí být vydáno rozhodnutí o odmítnutí žádosti
- Původně i 106/99 nyní jen 123/98 obsahuje fikci rozhodnutí o odmítnutí, pokud úřad v dané lhůtě nevydal rozhodnutí o odmítnutí ani neposkytl informace
- odvolání proti fiktivnímu rozhodnutí

Odvolání

- Podává se tomu úřadu, který rozhodl o odmítnutí poskytnutí
- Tento do 15 dnů od podání odvolání postoupí nadřízenému orgánu
- Nadřízený orgán rozhodne do 15 dnů (lhůtu nelze prodloužit)
- Rozklad - tam kde chybí nadřízený orgán, rozhoduje hlava úřadu

Soudní přezkum

- Rozhodnutí o odvolání je přezkoumatelné soudem ve správním soudnictví
- Postupuje se podle zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, v platném znění
- Lhůta k podání žaloby – 2 měsíce od doručení rozhodnutí o odvolání
- Podává se ke Krajskému soudu příslušnému podle sídla úřadu
- Není nutné zastoupení advokátem

Soudní přezkum

- Soud zkoumá, zda jsou dány důvody pro odmítnutí žádosti
- Pokud nejsou takové důvody:
 - Zruší rozhodnutí o odvolání a rozhodnutí o odmítnutí žádosti
 - Úřadu nařídí požadované informace poskytnout
- Pokud žalobu zamítne – lze podat kasační stížnost k Nejvyššímu správnímu soudu

Stížnost na postup při vyřizování žádosti o informaci*

- Podává se pokud
 - Nesouhlasím s odkazem na zveřejněnou inf.
 - Úřad nereaguje v zákonem stanovených lhůtách
 - Inf. byly poskytnuty pouze částečně a o zbytku nebylo rozhodnuto
 - Nesouhlasím s výši úhrady nákladů či odměny

Podání stížnosti

- Lze podat ústně i písemně
- O ústní stížnosti, kterou nelze ihned vyřídit se sepíše písemný záznam
- Podává se do 30 dnů od doručení sdělení či uplynutí zákonné lhůty
- Rozhoduje o ní nadřízený orgán
- Úřad postoupí nadřízenému org. stížnost do 7 dnů, pokud jí sám zcela nevyhoví

Rozhodnutí o stížnosti

- Nadřízený orgán
 - Postup úřadu potvrdí
 - Prikáže úřadu, aby žádost vyřídil (do 15 dní)
 - Usnesením věc převezme a informace poskytne sám nebo vydá rozhodnutí o odmítnutí žádosti
 - Pokud jde o úhrady – může snížit či či přikázat zjednání nápravy

Hrazení nákladů

- Úřady mohou požadovat úhradu v max. výši nákladů spojených s pořízením kopií, opatření technických nosičů dat a odesláním
- Může požadovat i úhradu za mimořádně rozsáhlé vyhledání informací*
- Musí to být oznámeno žadateli před poskytnutím informace (výše a způsob vyčíslení) – jinak nelze požadovat úhradu
- Žadatel musí zaplatit do 60 dnů

Výroční zpráva

- Zveřejňuje každý úřad vždy do 1. března následujícího roku za předchozí kalendářní rok
- Obsahuje zejm.:
 - Počet žádostí a rozhodnutí o odmítnutí
 - Počet podaných odvolání
 - Opis podstatných částí rozsudků soudů
 - Počet stížností
 - ...

Otázky a komentáře

Děkuji za pozornost.